

6/ Maig 2018

SALDOS FISCALS I FINANÇAMENT AUTONÒMIC

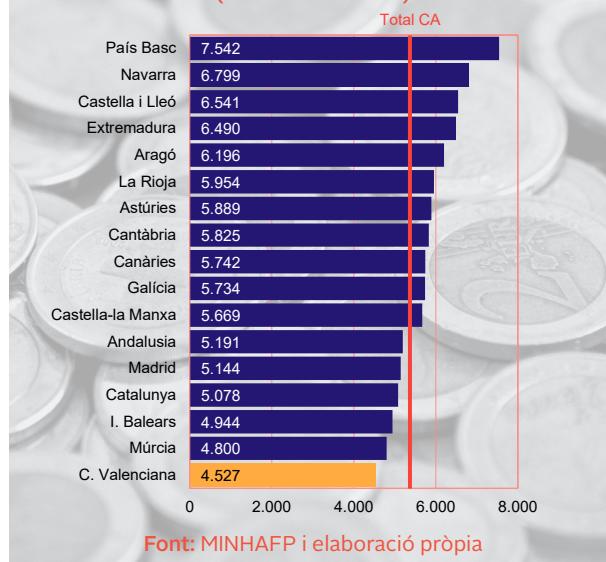
La despesa pública a la Comunitat hauria d'augmentar 2.500 milions d'euros per a igualar el saldo fiscal valencià al de les comunitats amb semblant nivell de renda

El saldo fiscal de la Comunitat Valenciana –diferència entre despeses i ingressos públics de les administracions en el territori, exclosos els de la Seguretat Social– és negatiu en el període 2011-2014, segons els últims comptes públics territorialitzats publicats pel Ministeri d'Hisenda. Un saldo negatiu d'una comunitat el nivell de renda per habitant de la qual és el 88 % de la mitjana espanyola significa que, a pesar de ser pobre, contribueix a la solidaritat interterritorial finançant la major despesa pública en regions més riques. Corregir aquesta anomalia requerria que la despesa pública augmentara un 10,9 %, millorant el finançament autonòmic i de les corporacions locals i incrementant la despesa de l'Administració central en el territori valencià.

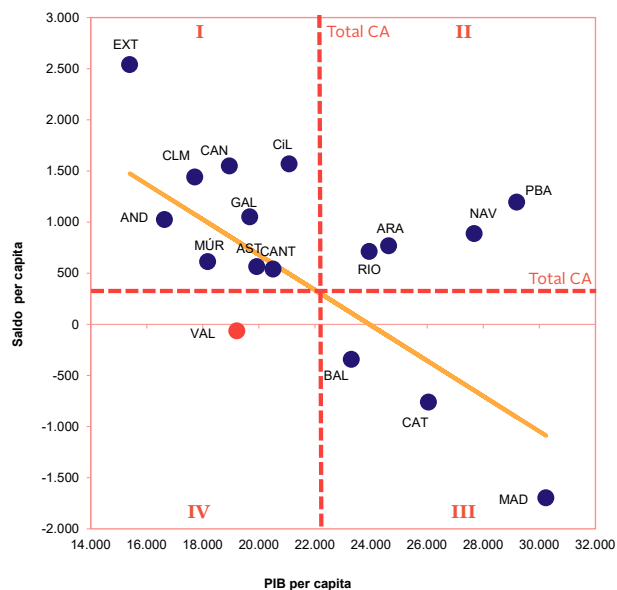
La Comunitat Valenciana té un nivell de PIB per habitant semblant al de Cantàbria, Castella i Lleó, Astúries, Canàries o Galícia. No obstant això, el seu saldo fiscal -la diferència entre els recursos que reben i els que aporten els seus habitants, canalitzats, a través de l'Administració central- és negatiu, mentre que en aquestes comunitats resulta positiu.

Si la Comunitat Valenciana seguira la tendència general hauria de tindre un saldo fiscal positiu, semblant per habitant al d'aquestes comunitats. La causa per la qual això no succeeix és que la despesa pública de l'Administració central (AC) a la Comunitat Valenciana és la menor de tots els territoris, mentre en les comunitats amb semblant nivell de renda supera la mitjana (**gràfic 1**). Les conseqüències d'aquesta menor despesa són el finançament de la Generalitat i les corporacions locals valencianes, i el menor nivell d'inversió i despesa de l'Estat a la Comunitat.

Gràfic 1. Despesa per habitant de l'Administració central. Mitjana 2011-2014 (euros de 2014)

Gràfic 2. Saldo fiscal per capita de l'Administració central¹ i PIB per capita. Mitjana 2011-2014 (euros de 2014)

¹ Calculat a igual esforç fiscal i entenent l'Administració central com el conjunt format per l'Estat (Govern, ministeris...) i els organismes de l'Administració central (ADIF, Renfe, AENA, Ports de l'Estat...)
Font: MINHAF i elaboració pròpia

1. Saldos fiscals: tendències i anomalies

En un país en què hi ha solidaritat interterritorial per a anivellar l'accés als serveis públics dels ciutadans que viuen en diferents territoris, una part dels ingressos fiscals generats en les regions amb major renda ha de finançar la despesa pública realitzada en les regions amb menor capacitat fiscal. El reflex d'aquesta solidaritat serà que les regions pobres tindran saldos fiscals positius (els seus contribuents reben més del que aporten) i les regions riques els tindran negatius (aporten més del que reben).

En general, aquesta és la tendència existent a Espanya, ja que els saldos fiscals mostren una relació inversa amb el PIB per capita com s'observa en la recta que travessa els quadrants I i III del gràfic 2. Però aquesta tendència presenta dues preocupants anomalies, i les dues afecten la Comunitat Valenciana. La primera és greu perquè trenca la lògica del patró redistributiu interterritorial: quatre comunitats riques reben més del que aporten (situant-se en el quadrant II del gràfic), mentre una pobra és contribuent neta (situant-se en el quadrant IV). País Basc i Navarra, amb rendes molt superiors a la mitjana, presenten un saldo fiscal positiu, i el mateix succeeix a

Quadre 1. Diferències entre saldos per capita: observats vs. esperats¹. Mitjana 2011-2014

	Saldo fiscal per capita (euros de 2014)		Diferència entre saldo fiscal observat i esperat	
	Observat (1)	Esperat (2)	Euros pc (2) - (1)	% PIB
Andalusia	1.023	1.260	238	1,43
Aragó	766	-121	-887	-3,60
P. de Astúries	563	692	129	0,65
I. Balears	-344	109	454	1,95
Canàries	1.548	860	-687	-3,63
Cantàbria	538	592	54	0,26
Castella i Lleó	1.568	493	-1.074	-5,10
Castella-la Manxa	1.439	1.074	-365	-2,06
Catalunya	-761	-366	396	1,52
C. Valenciana	-62	816	878	4,57
Extremadura	2.539	1.476	-1.063	-6,90
Galícia	1.049	736	-313	-1,59
C. de Madrid	-1.697	-1.089	608	2,01
R. de Múrcia	612	995	383	2,11
CF de Navarra	886	-647	-1.533	-5,54
País Basc	1.192	-909	-2.101	-7,20
La Rioja	710	0	-710	-2,97
Total CA	302	302	0	0,00

¹ El saldo fiscal esperat és el que correspondria a cada territori si se situara en la recta de regressió del gràfic 2
Font: MINHAF i elaboració pròpia

La Rioja i Aragó, encara que el seu PIB per capita no siga tan elevat com el de les forals. La Comunitat Valenciana, en canvi, és la única que combina baixa renda per habitant i saldo fiscal negatiu, de manera que contribueix a finançar el saldo positiu de regions situades en els quadrants I i II.

Els saldos fiscals no s'expliquen solament pel PIB per capita i, en alguns casos, hi ha regions pobres que financen la major despesa en altres riques

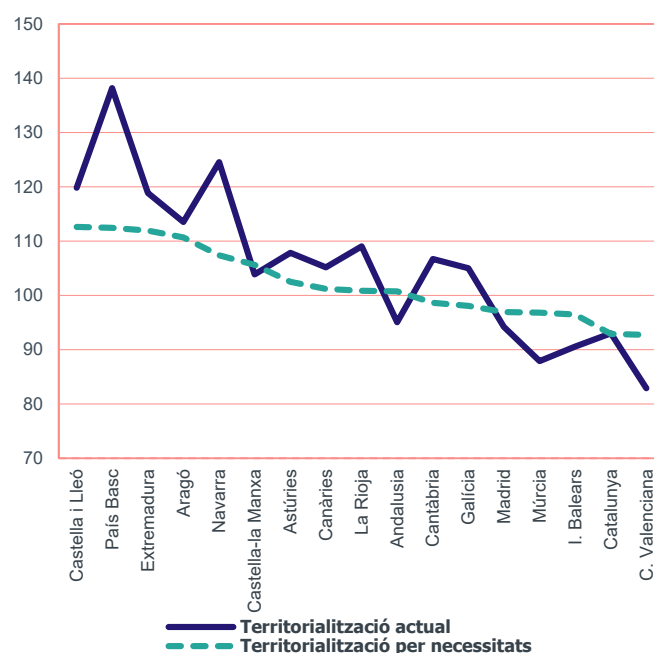
La segona anomalia és que moltes comunitats tenen saldos molt allunyats dels que les situarien en la tendència general (recta de regressió). En localitzar-se per damunt o per davall d'aquesta, s'ajusten malament a una regla redistributiva basada en el PIB per habitant. Per això, quasi la meitat dels saldos fiscals es deuen a causes diferents del nivell de renda, en molts casos difícils d'explicar. Un dels casos més anòmals és, de nou, la Comunitat Valenciana, ja que està molt per davall del saldo que li correspondria pel seu nivell de renda per capita. Si se situara en la línia de tendència el seu saldo seria clarament positiu en lloc de lleugerament negatiu, i aquesta millora equivaldria al 4,6 % del PIB valencià (quadre 1).

Quadre 2. Components de la despesa territorialitzada de l'Administració central. Comunitat Valenciana i Espanya. Mitjana 2011-2014

	Milions d'euros de 2014		Euros de 2014 per capita		Despesa per capita (Espanya=100)
	Comunitat Valenciana	Espanya	Comunitat Valenciana	Espanya	Comunitat Valenciana
Finançament regional ¹	9.138	102.229	1.801	2.174	82,8
Finançament local	4.246	42.521	837	904	92,5
Infraestructures	987	13.075	194	278	69,9
Ajudes regionals	209	4.690	41	100	41,3
Sanitat i educació	289	3.270	57	70	82,0
Justícia, seguretat i habitatge	1.230	13.864	242	295	82,2
Cultura i esports	157	1.643	31	35	88,7
Prestacions econòmiques	1.212	13.800	239	294	81,4
Serveis socials	183	2.444	36	52	69,2
Economia i ocupació	513	5.508	101	117	86,2
Agricultura, ramaderia i pesca	244	7.811	48	166	29,0
Indústria, comerç i turisme	206	2.251	41	48	85,1
Serveis públics d'interès general	1.787	16.558	352	352	100,0
Interessos del deute	2.565	27.039	506	575	88,0
Despesa total de l'Administració central	22.967	256.704	4.527	5.460	82,9

¹ Finançament a competències homògenes i igual esforç fiscal incloent-hi les comunitats autònomes de règim foral
Font: MINHAFP i elaboració pròpia

Gràfic 3. Despesa per habitant de l'Administració central. Diferències regionals. Mitjana 2011-2014 (Total CA =100)

Font: MINHAFP i elaboració pròpia

2. Desigualtats territorials de la despesa de l'Administració central

La causa fonamental de l'anòmal saldo fiscal valencià és que el conjunt de la despesa pública que es dirigeix a la Comunitat és molt baix. La major part d'aquesta despesa que es dirigeix a cada territori és el resultat de dos decisions preses per l'Administració central: a) les regles de repartiment dels sistemes de finançament autonòmic i local; b) i els criteris amb els quals s'assignen les despeses de les funcions que segueix exercint. Amb les dades publicades fins a 2017 pels comptes públics territorialitzats, en el període 2011-2014, l'AC ha canalitzat una mitjana de 256.704 milions d'euros a l'any per les dues vies, dels quals només 22.967 milions d'euros (un 8,9 % del total) s'han dirigit a la Comunitat Valenciana.

En mitjana, la despesa per habitant a la Comunitat Valenciana és en aquests anys un 82,9 % de la mitjana i en totes les partides (quadre 2) està per davall de la mitjana, amb intensitats que varien segons aquestes però quasi sempre substancials. Les més rellevants pel volum de despesa són les de finançament autonòmic i local (juntament representen el 56 % de la despesa

total), però també són importants les despeses de l'AC en justícia, seguretat i habitatge, prestacions econòmiques i inversions en infraestructures. Els majors desavantatges de la Comunitat Valenciana, en comparació amb la mitjana de les comunitats, es produeixen en ajudes regionals, suport a l'agricultura, ramaderia i pesca, inversions en infraestructures i finançament de serveis socials. En cap d'aquestes partides la despesa arriba al 70 % de la mitjana per habitant.

Territorialitzar la despesa pública per mitjà d'indicadors objectius de necessitat es condició obligatòria per a anivellar l'accés dels ciutadans als serveis

Els criteris per a la distribució de les despeses poden ser diversos però, si l'objectiu és anivellar l'accés als serveis, la territorialització de les despeses hauria de basar-se en indicadors de necessitat objectius, com ara la població, la seua estructura per edats, la pobresa relativa o les característiques del territori. Si se seguiren aquests criteris, la territorialització seria molt distinta de l'observada, les desigualtats de finançament per

Quadre 3. Efecte de la redistribució per criteris de necessitat de les despeses de l'Administració central. Comunitat Valenciana. Mitjana 2011-2014 (milions d'euros)

	Despesa per capita de l'Administració central a la C. Valenciana (Total CA=100)		Increment de la despesa de la Adm. central a la C. Valenciana (milions € 2014)
	SITUACIÓ DE PARTIDA	SITUACIÓ DESPRÉS DELS AJUSTOS	
DESPESES DE LA ADM. CENTRAL AJUSTATS A LES NECESSITATS	83,0	95,5	2.500
1) FINANÇAMENT AUTONÒMIC	82,8	97,4	1.607
2) FINANÇAMENT LOCAL	92,5	96,9	202
3) COMPETÈNCIES DE DESPESA DE L'ADMINISTRACIÓ CENTRAL	73,1	89,3	692

Font: MINHAFP i elaboració pròpia

habitant de les comunitats molt menors (**gràfic 3**). A més, els saldos fiscals no presentarien les anomalies actuals.

A la Comunitat Valenciana, una distribució territorial de la despesa pública basada en indicadors de necessitat objectius incrementaria substancialment les despeses en les partides més rellevants i reduiria les desviacions a la mitjana en totes aquestes. La despesa per habitant passaria del 83 % al 95,5 % respecte a la mitjana de les CA (**quadre 3**).

3. Impactes de la baixa despesa pública en l'economia valenciana

Corregir el baix nivell de despesa pública en el territori valencià, situant-lo on li correspondria si es distribuïra a partir de indicadors de necessitat objectius, implicaria augmentar-lo 2.500 milions d'euros anuals, passant de 22.967 milions a 25.467 milions d'euros, un 10,9 % més. Els tres canals pels quals aquests increments s'haurien de produir serien la millora del finançament autonòmic (1.607 milions) i el finançament local (202 milions), i l'augment de la despesa de l'Administració central en el territori valencià en les competències que segueix gestionant

Gràfic 4. Impacte sobre la renda i l'ocupació per la menor despesa de l'Administració central a la Comunitat Valenciana. Mitjana 2011-2014

Font: MINHAFP i elaboració pròpia

directament -inversió en infraestructures logístiques, ajudes regionals, justícia i seguretat ciutadana, ajudes per a la dependència i suport a la inserció laboral dels desocupats- (692 milions d'euros).

El baix nivell de despesa pública a la Comunitat Valenciana qüestiona la igualtat d'accés dels ciutadans als serveis i redueix el PIB i l'ocupació

A més de corregir l'infrafinançament de la Generalitat, un increment de la despesa d'aquesta magnitud tendria uns altres tres impactes rellevants (**gràfic 4**). En primer lloc, representaria un augment de la demanda de béns i serveis en l'economia valenciana de 2.973 milions d'euros, equivalent al 3 % del PIB valencià. En segon lloc, aquest impacte sobre el PIB duria associat un important volum d'ocupació addicional, augmentant l'ocupació en 47.877 nous llocs de treball directe, indirecte i induït en el territori valencià, tant en el sector públic com en el privat, equivalent a un 2,7 % de l'ocupació total existent. En tercer lloc, aquesta major despesa pública en el territori valencià eliminaria l'anomalia del saldo fiscal valencià, que passaria de ser negatiu a positiu, situant-se on correspon a una comunitat amb un nivell de renda un 12 % per davall de la mitjana.